09/02/2025

Αρχή Τριωδίου

/ Ορθόδοξες Προβολές

- Γράφει ο Πρωτοπρεσβύτερος Γεώργιος Δορμπαράκης

«Βάλλει μετανοίας τρεις…»

«Από σήμερα, στον εσπερινό της Κυριακής του Τελώνου και του Φαρισαίου, αρχίζουν να συμψάλλονται οι ύμνοι που περιέχονται στο λειτουργικό βιβλίο του Τριωδίου. Σε μερικούς ναούς πριν την έναρξη του εσπερινού τίθεται κάτω από την εικόνα του Χριστού στο τέμπλο σε ευτρεπισμένο σκαμνί το λειτουργικό βιβλίο του Τριωδίου, όπου προσέρχεται ο πρωτοψάλτης (ο οποίος εκπροσωπεί όλους όσοι υπηρετούν στο αναλόγιο), βάζει μπροστά στην εικόνα τρεις μετάνοιες, ασπάζεται την εικόνα, παίρνει στα χέρια του το Τριώδιο και το ασπάζεται, κάνει πάλι τρεις μικρές μετάνοιες και απέρχεται μαζί με το Τριώδιο στην οικεία του θέση»

(Σημείωση Τυπικού ημέρας).

Μία βαθιά συμβολική κίνηση σημειώνεται στο Τυπικό της Εκκλησίας με το ξεκίνημα της περιόδου του Τριωδίου, για να προβληθούν δύο κυρίως πράγματα: πρώτον, η μεγάλη σημασία του λειτουργικού βιβλίου που φέρει την ονομασία «Τριώδιον» – παραλαβή του από τον πρωτοψάλτη μπροστά στην εικόνα του Κυρίου σαν να προσφέρει Εκείνος στον εκπρόσωπο του λαού στις λειτουργικές συνάξεις τα λόγια που απηχούν το Πνεύμα Του και ευαρεστείται ο Ίδιος να ακούει• και δεύτερον, η προσκύνηση του εκπροσώπου του λαού (ο ψάλτης είναι εκείνος που για λόγους ευταξίας λέει όσα ο λαός πάντοτε έλεγε), που φανερώνει ότι ενώπιον του Κυρίου η μόνη ορθή στάση και κίνηση είναι η υπακοή, αυτό που συνιστά φρόνημα και του ίδιου του αρχηγού της πίστεως, καθώς το εξαγγέλλει με ποιητική ένταση ο απόστολος Παύλος: «Να υπάρχει μεταξύ σας το ίδιο φρόνημα που είχε κι ο Ιησούς Χριστός, ο οποίος, αν και ήταν Θεός, δεν θεώρησε την ισότητά του με τον Θεό

αποτέλεσμα αρπαγής, αλλά τα απαρνήθηκε όλα και πήρε μορφή δούλου˙ έγινε άνθρωπος˙ και όντας πραγματικός άνθρωπος ταπεινώθηκε θεληματικά υπακούοντας μέχρι θανάτου, και μάλιστα θανάτου σταυρικού» (Φιλ. 2, 5-8). Κι η υπακοή αυτή μαρτυρείται με τον πιο δυνατό τρόπο όταν ο άνθρωπος πορεύεται κατά τα κελεύσματα των ύμνων του Τριωδίου, δηλαδή προσπαθεί να ζει με μετάνοια ως επίγνωση της αμαρτωλότητάς του και διαρκή επιστροφή προς τον Θεό ελπίζοντας στο άπειρο έλεός Του. Διότι το Τριώδιο ως βιβλίο της Εκκλησίας αλλά και ως περίοδος που χρωματίζεται από το περιεχόμενο του βιβλίου αυτού τη μετάνοια πρώτιστα προβάλλει και διακηρύσσει.

Από τον εσπερινό της ημέρας λοιπόν ουσιαστικά εισερχόμαστε στην πιο ιερή και κατανυκτική περίοδο όλου του χρόνου, η οποία διαρθρώνεται σε τρία μέρη: το εισαγωγικό μέρος (Κυριακές Τελώνου και Φαρισαίου, Ασώτου, Απόκρεω και Τυρινής, ήτοι τρεις εβδομάδες), το καθαυτό μέρος, τη Μεγάλη Σαρακοστή (αρχής γενομένης από την Καθαρά Δευτέρα έως το Σάββατο του Λαζάρου) και το τρίτο και τελευταίο που συνιστά και το όλο σκοπό και την αποκορύφωση, τη Μεγάλη Εβδομάδα. Είναι αυτονόητο βεβαίως ότι από την άποψη αυτή η θεώρηση πολλών, δυστυχώς και χριστιανών, περί του Τριωδίου ως της περιόδου του ξεφαντώματος και του «ξεσαλώματος» κοινώς των ανθρώπων δεν έχει καμία σχέση με την πραγματικότητα της εκκλησιαστικής περιόδου και ζωής.

Στην κοσμική θεώρηση ο άνθρωπος χάνει τον εαυτό του και νεκρώνεται πνευματικά. Διότι στρέφεται ολοσχερώς προς τον θάνατο που φέρνει το αμαρτωλό φρόνημα – «ψωνίζεις θάνατο με την αμαρτία» λέει ο απόστολος Παύλος. Στην εκκλησιαστική θεώρηση ο άνθρωπος βρίσκει τον εαυτό του και το μεγαλείο της δημιουργίας του. Διότι εγκύπτει μέσα στην καρδιά του, «τον κρυπτόν της καρδίας άνθρωπον», προκειμένου να την καθαρίσει με τη χάρη του Θεού από κάθε τι εμπαθές που αλλοιώνει την αληθινή φύση του. Κι η κάθαρση αυτή έτσι αποτελεί συνέργεια και του Θεού, διότι «μόνο το Πνεύμα του Θεού μπορεί να καθαρίσει τον νου του ανθρώπου» κατά τους αγίους μας, αλλά και του ανθρώπου, διότι χρειάζεται να θελήσει κι αυτός τον Θεό στη ζωή του.

Οπότε, το Τριώδιο αποτελεί την πιο ευλογημένη πρόκληση για τον χριστιανό ώστε να αναδυθεί ο αληθινός εαυτός του, ο κατ’ εικόνα Χριστού δημιουργημένος, μετά μάλιστα το βάπτισμά του στην αγία κολυμβήθρα της Εκκλησίας, και περαιτέρω αυξανόμενος εν Αυτώ «μέχρις ότου φτάσει στο μέτρο της ηλικίας του πληρώματος Εκείνου». Ότι από την άποψη αυτή η περίοδος του Τριωδίου συντελεί με μοναδικό τρόπο στη φανέρωση του χριστιανού ως του ανθρώπου που πολιτεύεται με ταπείνωση και γνήσια αγάπη είναι περιττό και να πούμε. Το Τριώδιο με άλλα λόγια ως ο πυρήνας όλης της εκκλησιαστικής χρονιάς υπάρχει

για να «φτιάχνει» αγίους˙ γι’ αυτό και θεωρείται ως το μέτρο που καθημερινά πρέπει να μετράμε τον εαυτό μας. Δεν ευχόταν τυχαία ο όσιος Παΐσιος ο αγιορείτης «να ήταν όλη η ζωή του μία Σαρακοστή!»

pgdorbas.blogspot.com